

STORTINGET

Innst. 204 S

(2017–2018)

Innstilling til Stortinget
fra energi- og miljøkomiteen

Dokument 8:86 S (2017–2018)

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Marit Arnstad, Ole André Myhrvold, Sandra Borch, Geir Pollestad, Siv Mossleth og Emilie Enger Mehl om endringer i rovviltpolitikken

Til Stortinget

Bakgrunn

I dokumentet fremmes følgende forslag:

- «1. Stortinget ber regjeringen klargjøre den todelte målsetningen om rovviltforvaltningen, slik at det blir tydelig at dette er to likestilte målsetninger i tråd med Stortingets tidligere vedtak.
2. Stortinget ber regjeringen legge fram forslag om reduserte bestandsmål for de store rovviltartene. Regjeringen bes i den forbindelse gå bort fra praksisen med å fastsette bestandsmål i intervaller og dessuten legge til grunn at eksisterende beitenæring skal opprettholdes.
3. Stortinget ber regjeringen endre rovviltforskriften slik at rovviltmyndene får et reelt ansvar for forvaltningen hele året. Det må åpnes for at nemndene kan iverksette betinget skadefelling hele året. Nemndene må også få større styring over de ekstraordinære uttakene som skjer i regi av Statens naturoppsyn.
4. Stortinget ber regjeringen ta initiativ til at rovviltmyndighetene i prioriterte beiteområder iverksetter planmessig uttak av potensielle skadedyr før beiteslipp. Det gjennomføres planmessig overvåk-

ning av rovvilt i aktuelle områder for å kunne gjennomføre dette. Målet er at slikt uttak skal foregå på sporsnø.

5. Stortinget ber regjeringen om å innføre stående fellingstillatelse for ulv som går inn i beiteprioriterte områder, og i områder med samisk tamreindrift.
6. Stortinget ber regjeringen endre rovviltforskriften slik at den i situasjoner der det er dokumentert større skadeomfang over flere år i samme område, gir en generell åpning i hele landet for at det tillates felling av kongeørn forut for skade og uten at det foreligger en akutt skadesituasjon, så fremt det foreligger fare for større skade. Slike tillatelser skal kunne knyttes til et bestemt område og tidspunkt uten krav til identifisering av skadegjørende individ.
7. Stortinget ber regjeringen ta initiativ til å endre reglene for skadefelling av stort rovvilt, slik at fellingslagene kan ta i bruk de samme metodene som brukes av Statens naturoppsyn.
8. Stortinget ber regjeringen legge fram forslag om stående fellingstillatelse i beitesesongen på rovdyr innenfor rovdysikre beitegjerdar og på innmarksbeite.»

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Åsmund Aukrust, Else-May Botten, Espen Barth Eide, Tom Kalsås og Runar Sjøstad, fra Høyre, Tina Bru, Liv Kari Eskeland, Stefan Heggelund og Lene Westgaard-Halle, fra Fremskrittspartiet, Terje Halleland og Gisle Meininger Saudland, fra Senterpartiet, Sandra Borch

og Ole André Myhrvold, fra Sosialistisk Venstreparti, Lars Haltbrekken, fra Venstre, lederen Ketil Kjenseth, fra Kristelig Folkeparti, Tore Storehaug, og fra Miljøpartiet De Grønne, Per Espen Stoknes, viser til Dokument 8:86 S (2017–2018).

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Senterpartiet, viser til at forvaltning av ulv er et svært krevende saksområde i rovviltpolitikken, der det er motstridende interesser det er viktig å ta hensyn til.

Flertallet viser til at vi i Norge har en todelt målsetting i rovviltpolitikken, noe som betyr at det ikke bare er hensynet til ulv som er avgjørende i forvaltningen av arten. I tillegg til ivaretagelse av ulv skal man søke best mulige løsninger både for beitenæring og andre berørte interesser. Forvaltningen skal være differensiert slik at hensynet til ulike interesser vektlegges forskjellig i ulike områder og for ulike rovviltarter. Videre er det viktig å sikre en forvaltning som vektlegger forutsigbarhet og lokal medvirkning.

Flertallet viser til at prinsippet om en tydelig soeneforvaltning av rovvilt skal legges til grunn i rovviltforvaltningen, og man skal forvalte rovdyr og beitedyr så adskilt som mulig. For å nå dette målet har man delt inn landet i områder prioritert for rovvilt og områder prioritert for beitedyr. I områdene som er prioritert for beitedyr, er det lav terskel for å ta ut rovdyr som kan gjøre skade. I områdene som er prioritert for rovdyr, skal landbruket tilpasses rovdynenes tilstedeværelse gjennom forebyggende tiltak og omstilling fra sauehold til andre typer landbruk.

Flertallet viser til at det er få ulver i Norge, og at ulv er klassifisert som kritisk truet i norsk rødliste for arter, noe som betyr at ulven har høy risiko for å dø ut i norsk natur. I Norge ble ulv midlertidig fredet i 1971 og varig fredet i 1973. På dette tidspunktet fantes det trolig mindre enn ti dyr i hele Skandinavia. Siden har den sørskandinaviske bestanden vokst til over 400 individer. Norge har etter Bernkonvensjonen et ansvar for å bevare ulv, samtidig som naturmangfoldloven forplikter oss til å ta vare på ulv.

Flertallet vil samtidig understreke at økning i antall ulver også øker presset på beboere og næring i de berørte områdene. Derfor har det vært nødvendig å innføre tiltak som demper konfliktene og letter situasjonen for dem som berøres direkte av rovviltbestandene. Flertallet mener det er positivt at det er etablert en ny ordning med midler til omstilling i rovviltutsatte områder, at satsene er økt for godtgjørelse av kommunale skadefellingslag, at det er etablert en tilskuddsordning for kommuner som berøres av ulverevir, at det er innført en prøveordning med nye virkemidler i lisensfelling av jerv, og at terskelen er senket for skadefelling av rovdyr forut for beitesesongen.

Et annet flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti, viser til Meld. St. 21 (2015–2016) og Innst. 330 S (2015–2016) og legger til grunn at regjeringen følger opp Stortingets vedtak.

Dette flertallet viser til Stortingets forlik i rovviltpolitikken om at det skal sikres levedyktige bestander av de fem store rovviltartene jerv, ulv, gaupe, bjørn og kongeørn. Dette flertallet viser til at alle de store rovdynene i Norge forvaltes innenfor rammene som er gitt av flertallet i Stortinget. Målene for dagens rovviltforvaltning er knyttet opp til et visst antall årlige ynglinger av hver enkelt rovviltart, og det er per i dag opprettet åtte regionale rovviltnemnder som har hovedansvaret for forvaltning av rovdyr i sin region.

Dette flertallet viser til at det er opprettet et eget overvåkningsprogram for rovvilt, som skal kartlegge bestandsstørrelser, antall ynglinger, utbredelse samt effekter av jakt og fellinger. Dette flertallet ønsker å styrke og bedre samspillet med de lokale fellingslagene for å sikre en god lokal forankring av jakten, og samtidig vurdere å åpne for nye og mer effektive jaktmetoder for uttak.

Et tredje flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre, vil understreke viktigheten av å etablere en uavhengig rovviltklagenemnd som behandler alle klager på vedtak om kvoter for jakt og felling som er fattet av Miljødirektoratet og rovviltnemndene.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet merker seg at ovenstående argumentasjon fra flertallet av komiteens medlemmer dreier seg utelukkende om forvaltningen av ulv. Disse medlemmer vil understreke at Senterpartiets forslag i Dokument 8:86 (2017–2018) henviser til rovviltforliket fra 2011. Dette kom i stand på bakgrunn av vedvarende uakseptable tap av sau og tamrein på grunn av rovvilt, og forlikspartnerne slo her fast at det i prioriterte beiteområder skulle være trygt å ha husdyr på beite. Disse medlemmer vil understreke at Senterpartiets representantforslag omtaler bestandsmål, forvaltning, håndheving av lovverk og praksis for uttak av alle «de store rovviltartene», ikke for ulv spesielt. Disse medlemmer vil påpeke at representantforslaget som sådan oppfordrer til en helhetlig gjennomgang av rovviltforvaltningen i Norge, ikke bare for ulv, men for alle de store rovviltartene.

Disse medlemmer viser til at rovviltforlikene fra 2004 og 2011 bygget på en todelt målsetting, og at det med det skal sikres bærekraftige bestander av de store rovviltartene samtidig som det skal legges til rette for en fortsatt aktiv og allsidig bruk av utmarksressursene og levende lokalsamfunn. Disse medlemmer understreker at dette innebærer at det må føres en rovviltpoli-

tikk som reduserer rovviltskadene, demper konflikter og motvirker utrygghet for dem som er mest berørt. Disse medlemmer ser at norsk rovviltpolitikk de siste årene har båret preg av å prioritere den første delen av den todelte målsettingen, på bekostning av en aktiv beitepolitikk, og at dette berører mange – både lokal-samfunn, næringsutøvere og enkeltpersoner/familier. Disse medlemmer vil understreke at dette svekker den helhetlige rovviltpolitikken legitimitet.

Disse medlemmer vil minne om at rovviltforliket av 2011 kom i stand på bakgrunn av vedvarende uakseptable tap av sau og tamrein på grunn av rovvilt, og at det ble slått fast at det i prioriterte beiteområder skulle være trygt å ha husdyr på beite. Videre legger forliket til rette for en tydelig soneinndeling og at uttak av rovdyr i prioriterte beiteområder skal skje raskt og effektivt. Forliket legger opp til årlig lisensjakt som hovedvirkemiddel for regulering av bestanden av bjørn og jerv. Disse medlemmer mener at man etter seks års erfaring med rovdyrforliket kan se at man ikke har vært i stand til å gjennomføre lisensjakt på en slik måte at de kvotene som har vært fastsatt, kunne tas ut.

Disse medlemmer vil påpeke at enkelte forhold ved bestandsmålene er svært problematiske, og vil nevne noen eksempler på dette. Når det gjelder bjørn, viser disse medlemmer til at bestandsestimat fra Rovdata viser at antall årlige bjørneynglinger i Norge ligger stabilt rundt seks, mens bestandsmålet ligger på 13. Disse medlemmer viser til at dagens bestand, som bare er på halvparten av bestandsmålet, innebærer store tap for beitenæringa i berørte områder, og da særlig i Hedmark, Nord-Trøndelag, Nordland, Troms og Finnmark. Disse medlemmer vil karakterisere det som svært krevende, for ikke å si umulig, for beitenæringa å tilpasse seg vekst i bjørnebestanden til 13 årlige ynglinger.

Disse medlemmer vil nevne jerveforvaltningen som et annet eksempel. Lisensperioden for jakt på jerv er fra 10. september til 15. februar. Disse medlemmer viser til at denne lisensfelling over flere år har vært mislykket når man ikke har vært i stand til å ta ut de fastsatte kvotene, og antallet jerv som felles av lisensjegere, ligger i dag på under halvparten av fastsatt lisenskvote. Disse medlemmer vil understreke at mørketida gjør at det er spesielt krevende å få til effektiv lisensfelling i Troms og Finnmark, mens det i andre deler av landet er selve terrenget som skaper utfordringer for jakta. Etter rovdyrforliket i 2004, hvor Stortinget satte mål om 39 årlige ynglinger, har jervebestanden i samtlige år ligget over bestandsmålet. Disse medlemmer mener det er en klar sammenheng mellom dette og at tapene av husdyr og tamrein til jerv har vært større enn det Stortinget har forutsatt.

Disse medlemmer vil understreke at særlig de samiske næringene er sterkt berørt av gjeldende rovvilt-

politikk, og at reindrift står i et krysspess fra flere rovviltarter – både bjørn, jerv og kongeørn. Disse medlemmer viser til at det i de sørsamiske og lulesamiske områdene har gått så langt at det er et åpent spørsmål om tamreinnæringen i det hele tatt kan overleve.

Disse medlemmer vil til slutt vise til at Stortinget i mai 2016 vedtok et nytt bestandsmål for ulv. Fram til da hadde man et bestandsmål på tre årlige ulvekull i helnorske revir innenfor forvaltningsområdet for ulv (ulvesonen). Det nye bestandsmålet ble på fire–seks årlige ulvekull (ynglinger) i Norge og i grenserevir, hvor minst tre kull skulle være født i helnorske revir. Ynglinger utenfor ulvesonen skulle medregnes, og ulvekull i norsk-svenske grenserevir skulle regnes med, men kun med en faktor på 0,5.

Disse medlemmer viser videre til at det sommeren 2016 ble konstatert at bestandsmålet for ulv var overskredet, og rovviltnemndene fattet vedtak om lisensuttak av ulv. Disse medlemmer vil minne om at en stor del av denne lisensfelling av ulv så ble stanset av Klima- og miljødepartementet vinteren 2016–2017, fordi departementet la en gal oppfatning av Bernkonvensjonen og naturmangfoldloven til grunn for sin klagebehandling. Dette førte til at Stortinget i mars 2017 instruerte regjeringen om hvordan Bernkonvensjonen og naturmangfoldloven var å oppfatte.

Disse medlemmer vil understreke at det er dette som er bakteppet for det representantforslaget som er fremsatt, og at det er disse medlemmers syn at det helhetlige bildet som avtegner seg i denne sammenheng, er at rovviltforvaltningen i for liten grad tar hensyn til berørte lokalsamfunn og næringsutøvere.

Disse medlemmer mener de nevnte forhold bringer hele den norske rovviltpolitikken i vanry og skaper en rekke problemer for næringsdrivende og lokalsamfunn landet rundt, som kunne vært unngått.

Disse medlemmer tar opp forslagene fremsatt i Dokument 8:86 (2017–2018).

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne viser til at det har foregått en omfattende jakt på ulv, jerv og gaupe vinteren 2017/2018. Bestanden av gaupe ligger nå under bestandsmålet for femte år på rad, og gaupa er flyttet fra status sårbar (Norsk rødliste 2010) til sterkt truet (Norsk rødliste 2015). Disse medlemmer mener dagens bestandsmål er altfor lave til å etablere en forsvarlig bestandsstørrelse av disse dyrene i Norge.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen øke bestandsmålene for de fire store rovdirene i Norge for å sikre levedyktige

bestander av alle rovdyr som hører hjemme i norsk natur.»

Disse medlemmer viser videre til merknadene som partiene sluttet seg til i Innst. 330 S (2015–2016) til stortingsmeldingen Ulv i norsk natur, og til Innst. 257 L (2016–2017) til proposisjonen Endringer i naturmangfoldloven, der disse medlemmer har foreslått en politikk som tar bedre vare på rovdyrene som hører hjemme i norsk natur, gjennom blant annet økte bestandsmål for ulv og andre rovdyr, samtidig som det foreslås tiltak for å forebygge tap av sau til rovdyr.

Disse medlemmer viser til at hijakt på jerv jevnlig praktiseres i Norge. Dette er en jaktform der man graver seg inn i til ungene og jervemora mens ungene fortsatt befinner seg i hiet.

Disse medlemmer har merket seg at det er bred enighet tverrpolitisk om at man fortrinnsvis vil bruke andre jaktmetoder fordi jakt på dyr i yngletiden i utgangspunktet er forbudt av hensyn til dyrene. Til tross for dette har politikerne tillatt at denne jaktformen tas i bruk i relativt stort omfang fordi de årlige fellingskvotene for jerv ikke innfris gjennom ordinær jakt.

Disse medlemmer mener hijakt er en uakseptabel jaktmetode som bør forbys. I tillegg til at jaktformen er et brudd med de grunnleggende kjørereglene for jakt i Norge, kan det være krevende å finne frem til stedet der jerveungene oppholder seg, og jakten kan derfor ta flere timer og medføre mye redsel for dyrene. Disse medlemmer erkjenner at alle former for jakt vil medføre belastninger for dyret, men mener det er avgjørende for legitimiteten til norsk naturforvaltning at de generelle etiske prinsippene for jakt respekteres, og at det ikke gis unntak av denne typen.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen fjerne adgangen til hijakt på jerv.»

Uttalelse fra Næringskomiteen

Energi- og miljøkomiteens utkast til foreløpig innstilling 15. mars vedrørende Dokument 8:86 S (2017–2018) er ifølge Stortingets vedtak forelagt næringskomiteen til uttalelse før endelig innstilling avgis. Næringskomiteen uttaler 20. mars 2018:

«Næringskomiteen viser til energi- og miljøkomiteens utkast til innstilling datert 15. mars 2018 vedrørende Dokument 8:86 S (2017-2018) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Marit Arnstad, Ole André Myhrvold, Sandra Borch, Geir Pollestad, Siv Mossleth og Emilie Enger Mehl om endringer i rovviltpolitikken.

Næringskomiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til at det i den foreløpig avgitte innstillingen til dok 8: 86 (2017-2018) foreslås at det etableres en uavhengig klagenemd. Disse medlemmer vil med dette kunngjøre

at Arbeiderpartiet ikke støtter etableringen av en slik uavhengig klagenemd og at tilslutningen til dette i flertallsinnstillingen har skjedd ved en feiltakelse. Disse medlemmer har ingen flere merknader til innstillingen og viser for øvrig til partiets merknader i innstillingen.

Næringskomiteen viser for øvrig til sine respektive partiets merknader i Innst. 330 S (2015-2016) – jfr. Meld. St. 21 (2015-2016).

Næringskomiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Fremskrittspartiet, Senterpartiet og Kristelig Folkeparti, forutsetter at regjeringen følger opp flertallsmerknadene i Innst. 330 S (2015-2016). Dette innebærer at bestanden for ulv forvaltes både utenfor og innenfor forvaltningsområdet for ulv i tråd med Stortingets fastsatte bestandsmål på 4–6 ynglinger per år, hvorav 3 helnorske ynglinger pr år.

Næringskomiteen slutter seg for øvrig til energi- og miljøkomiteens utkast til innstilling til Dokument 8:86 S (2017-2018).»

Forslag fra mindretall

Forslag fra Senterpartiet:

Forslag 1

1. Stortinget ber regjeringen klargjøre den todelte målsetningen om rovviltforvaltningen, slik at det blir tydelig at dette er to likestilte målsetninger i tråd med Stortingets tidligere vedtak.
2. Stortinget ber regjeringen legge fram forslag om reduserte bestandsmål for de store rovviltartene. Regjeringen bes i den forbindelse gå bort fra praksisen med å fastsette bestandsmål i intervaller og dessuten legge til grunn at eksisterende beitenæring skal opprettholdes.
3. Stortinget ber regjeringen endre rovviltforskriften slik at rovviltnemndene får et reelt ansvar for forvaltningen hele året. Det må åpnes for at nemndene kan iverksette betinget skadefelling hele året. Nemndene må også få større styring over de ekstraordinære uttakene som skjer i regi av Statens naturoppsyn.
4. Stortinget ber regjeringen ta initiativ til at rovviltmyndighetene i prioriterte beiteområder iverksetter planmessig uttak av potensielle skadedyr før beiteslipp. Det gjennomføres planmessig overvåking av rovvilt i aktuelle områder for å kunne gjennomføre dette. Målet er at slikt uttak skal foregå på sporsnø.
5. Stortinget ber regjeringen om å innføre stående fellingstillatelse for ulv som går inn i beiteprioriterte områder, og i områder med samisk tamreindrift.
6. Stortinget ber regjeringen endre rovviltforskriften slik at den i situasjoner der det er dokumentert større skadeomfang over flere år i samme område, gir en generell åpning i hele landet for at det tillates felling av kongeørn forut for skade og uten at det foreligger en akutt skadesituasjon, så fremt det foreligger fare for større skade. Slike tillatelser skal

kunne knyttes til et bestemt område og tidspunkt uten krav til identifisering av skadegjørende individ.

7. Stortinget ber regjeringen ta initiativ til å endre reglene for skadefelling av stort rovvilt, slik at fellingslagene kan ta i bruk de samme metodene som brukes av Statens naturoppsyn.
8. Stortinget ber regjeringen legge fram forslag om stående fellingstillatelse i beitesesongen på rovdyr innenfor rovdysikre beitegjerdar og på innmarksbeite.

Forslag fra Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne:

Forslag 2

Stortinget ber regjeringen øke bestandsmålene for de fire store rovdysirene i Norge for å sikre levedyktige bestander av alle rovdysir som hører hjemme i norsk natur.

Forslag 3

Stortinget ber regjeringen fjerne adgangen til hijakt på jerv.

Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av Arbeiderpartiet, Høyre, Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti, Venstre, Kristelig Folkeparti og Miljøpartiet De Grønne.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til representantforslaget og rår Stortinget til å gjøre slikt

vedtak:

Dokument 8:86 S (2017–2018) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Marit Arnstad, Ole André Myhrvold, Sandra Borch, Geir Pollestad, Siv Mossleth og Emilie Enger Mehl om endringer i rovviltpolitikken – vedtas ikke.

Oslo, i energi- og miljøkomiteen, den 22. mars 2018

Ketil Kjenseth

leder

Lene Westgaard-Halle

ordfører

